

Leszkay András bácsi Moha-meséje

Őszibarack

Egy tavaszi estén – második vagy harmadikos koromban – rosszkedvűen baktattam hazafelé. Több kellemetlenség is ért a nap folyamán. Annyira lógott az orrom, hogy Földigszakáll bácsit is csak akkor vettem észre, amikor utánam szólt a kertje kapujából: „Mohácska! Miért vagy ilyen szomorú? Mi bajod van?” „Sok bajom van nekem, Földigszakáll bácsi! Olyan rossz nekem!”, mondtam. Mire ő: „Mohácska! A nap mindegyik perce örömet is hoz, bánatot is hoz. Minden perc olyan, mint egy tányér, amelyen van egy illatos, édes, bőlevű őszibarack, meg egy kemény, keserű uborka. Tőled függ, melyiket veszed le a tányérról!” Tagadólag ingattam a fejem: „Az én tányéromon mostanában csak uborka van.” Elmosolyodott: „Mondd el mi történt, mi bánt. Nyomozzuk ki, miért nem veszed észre az őszibarackot is!”

Örültem, hogy elmondhatom. Szinte hömpölygött belőlem a panasza: „Olyan rossz már reggel is a felkelés. Például ma is! Éreztem, hogy jó lenne még egy kicsit aludni, de Gyopár rám kiabált, hogy keljek már fel. De ha így kelek fel, hogyan örülhessek annak, hogy reggel van. Ez csak uborka, hol itt az őszibarack? Az viszont őszibarack lett volna – annak már előre örültem –, hogy kabát nélkül, könnyedén fogok ellépegetni az iskolába, hogy ettől is érzem, tavasz van. De édesanyám utánam szólt, és kabátot kellett vennem. Megint uborka. A tanító bácsi meg észrevette, hogy Rezeda az én füzetemből másolta le a számtanleckét, és azt mondta: 'Tudod-e, Moha, hogy nemcsak az csaló, aki leírja, hanem az is, aki engedi, hogy leírják?' Uborka! De azt nem kérdezte meg, hogy miért engedtem. Mert Rezeda minden este azt mondja, ha nem engedem, én leszek az oka a szekundájának. Mindig azt is mondja: irigy vagyok. Ez is uborka minden este. De addig még több uborka is

van, nem őszibarack. Ma például a tízpercben nekiszaladtam Kutykuruttynak. Elesett, és úgy szidott, mintha mindene összetört volna. Mondtam neki: 'És amikor te a múltkor szándékosan kitarítottad elém a lábad?' De legyintett az orrom előtt. Ebből birkózás lett, és a tanító bácsi azt mondta ránk: 'Az egyik tizenkilenc, a másik egy híján húsz.' Egy kalap alá vett engem Kutykuruttyal. Uborka!”

„Ebéd után már nagyon vágyódtam végre egy kis öröme, hát nem kezdtem rögtön tanulni, hanem sétáltam egy kicsit a kertben. Aztán tanultam is, de kevés volt az öröm, hát meséskönyvet olvastam. Aztán megint tanultam. Az öröm még mindig kevés volt, hát kimentem megnézni az eperlánytájak. Ekkor már nagyon bántott, hogy nem tanulok, és éppen vissza akartam sietni a házba, amikor beszólt Bérci Bérci, hogy menjek vele golyózni. Mondtam, hogy tanulni akarok, de nem törődött az én jószándékommal, hanem rábeszélte a golyózásra. Ez nagyon csúnya volt tőle. Azt mondta, látja, hogy úgysem tanulok, hanem pizmogok. Golyózzam hát vele. De nagyon nyugtalanított, hogy tanulás helyett golyózzom, ezért aztán minden gurításom rossz volt, és elnyerte az összes golyómat. Nagyon bántott, hogy hallgattam rá, ez megint uborka.”

„Beszaladtam tanulni, de ekkor az asztalon volt már a kávé. Gyorsan meg akartam uzsonnázni előbb, még a kézmosást is elhagytam, de Gyopár rám szólt, hogy mossak kezet. Ahogy rám szólt, az megint uborka. Ettől még rosszabb kedvem lett, éreztem, hogy most úgysem menne a tanulás, kimentem hát a játszótérre, és amint odaérek, látom, hogy Ugri Bugri meg Lila Lali összeakaszkodva huzakodik. Nagy Pici el akarja választani őket, és persze nem a maga öccsét, hanem Ugri Bugrit szítja. Odaszaladtam, galérión ragadtam Nagy Picit, és

ellődítotam. De erősebbre sikerült a lódítás, mint akartam. Nagy Pici elvágódott, ez azonban véletlenség volt. Az viszont nem volt véletlenség, hogy mihelyt felugrott, derékon kapott, és üvöltötte: 'Meg sem kérdezed, hogy melyikük a hibás?' – és földhöz teremtett engem. Örült, hogy dögönyözhet, nekem meg nagyon rosszul esett, hogy örül neki. Ez megint uborka.”

„Most már játszani se volt kedvem. Az is nyugtalanított, hogy még nem tanultam Most volt egy kis öröm, amikor kimentem az utcára pihenni. De rögtön újból rossz lett. Édesanyám kiáltott, hívott, de nem mehettem be tüstént, mert hallottam, hogy jön a csacsikordély, és Tóbiásnak mindig meg szoktam vakargatni a fülét. Ezt el is várja tőlem. Visszakiáltottam tehát édesanyámnak, hogy rögtön. Amikor bementem, megszidott, amiért várokozottam: uborka. Rögtön megint uborka, mert tejet hozatott velem, és én út közben nem tudtam ellenállni, és ittam egy kicsit a tejből. Persze tudom, hogy hiba belenyalagolni a család tejébe, és édesanyám túlságosan is megszidott miatta. Pedig ő szokta mindig mondani, hogy nekem hízni kell.”

„Megintcsak uborka volt a következő perc tányérján: jött Rezeda. Lemásolta a számtanleckét. Édesapám nem szólt ugyan, de neheztelve nézett rám, amiért megengedtem. Megint uborka: haza akartam kísérni Rezedát, és út közben megint azt mondta, hogy irigységből vonakodtam odaadni a leckét. Ekkor ott hagytam, és visszafordultam.”

„De ez még nem minden, mert most majd, ha megvacsoráztunk, megint uborkát hoz a perc, nem őszibarackot, mert ha engedi is édesanyám, hogy fenn maradjak még, az is rossz. Örülök neki, az igaz, de uborka ízű a barack, mert folytonosan reszketni kell, hogy mindjárt kiált: 'Most már aztán igazán lefeküdni, egy-kettő...' Ez

az egy-kettő, ez is olyan sértő.” Ezzel elhallgattam.

Földigszakáll bácsi így szólt: „Ez a nap is olyan lehetett volna, hogy minden percében új és új örömet érezz! Magad választottad mindig az uborkát az őszibarack helyett. Ettől a pillanattól kezdve cselekedd mindig az ellenkezőjét annak, mint amit tenni szoktál.” Elgondolkodtam: „Az ellenkezőjét? Mitől lesz akkor az enyém az őszibarack?” Megsimogatott: „Attól, hogy akkor az értelem irányítja az életedet.”

Nem értettem a tanácsát. Nem is hittem benne, magamban még mosolyogtam is rajta, és inkább csak kíváncsiságból akartam követni.

Nem kunyeráltam tehát már aznap este sem, hogy tovább fennmaradhassak. Amikor már ágyban voltam, egyszerre csak igen nagy meglepetés ért: ráeszméltem, hogy örülök. Amit az értelemről mondott, azt már elfelejtettem, nem gondoltam tehát a korán fekvés egészséges voltára. Azt hittem, csak annak örülök, hogy nem aláztam meg magamat kunyerálással, és nem kell rettegennem az ágyba parancsoló egy-kettőtől. Elgondolkodtam, vajon miért? De ahhoz már álmos voltam, hogy kiokoskodjam a magyarázatot. Minthogy korán aludtam el, reggel korán, pihenten, magam ébredtem, és rögtön eszembe jutott a tanács: Az ellenkezőjét tenni annak, amit szoktam. Tehát: Nem halogatni a fölkelést. Amikor Gyopár nagy garral benyitott: „Moha! Felkelni!” – már a ruha is rajtam volt. Vonakodás nélkül, első szóra belebújtam a kabátba, és út közben elgondolkodtam rajta: Vajon miért érzek megint ugyanolyan örömet, mint az este, amikor nem berzenkedtem a lefekvés ellen.

Az egyik tízpercben hozzám röpült egy másik csoport labdája. Láttam, hogy fut érte Füttyre Fütty, mégis messzire elhajítottam. Füttyre Fütty rám támadt: „Micso-da pimaszság ez, Moha?!” Már számon volt, hogy ezt feleljem: „És amikor a múltkor te a mi labdákat az utcára dobtad ki?” De eszembe jutott, hogy az ellenkezőjét tegyem annak, amit szoktam. Nem feleltem hát semmit, hanem magam futottam a labdáért, visszahoztam, és odaadtam neki:

„Igazad van! Pimaszság volt. De csak volt!”

A következő órán nem nagyon figyeltem, mert kénytelen voltam azon törni a fejem: Miért örülök annyira a válaszonak? Oda lyukadtam ki: főképpen azért, mert 'nem beszéltem másról, mint Bodóné', hanem arról, amiről szó volt. Nem tereltem az ő hibájára a szót, hanem az értelmes választás követelményei szerint arról beszéltem, amit szóvá tett. Akkor hát az szerezne akkora örömet, hogy az értelem irányította a szavamot, nem pedig az indulat?

Délután ez a sejtés már majdnem bizonyossággá lett. Azért, hogy az ellenkezőjét tegyem a megszokottnak, rögtön ebéd után, csak egy rövidke sétát engedélyezve, nekiültem a leckének, és hiába jött értem Lila Cica és Lila Lali, hogy javítsam meg a hintájukat, még ezt a szívességtételt is elhalasztottam: „Majd később, ha elkészültem a leckémmel!”

Miután elmentek, újabb örömet éreztem, amiért nem mozdultam a leckém mellől, és megint ezt kellett megállapítanom: „Azért bírtam barackot venni a perc tányérról uborka helyett, mert az értelem irányított. Hiszen könnyű felérni ésszel: legalább egy órára ott ragadtam volna náluk. Márpedig a tanulás nemcsak a hintájuknál, hanem szívességtévő hírnevemnél is előbbre való. Ekkor már derengni kezdett bennem az emlékezés: Földigszakáll bácsi is mondott valamit az értelemről: ha az irányítja az életedet, létrejön az öröm.

Az uzsonna előtti kézmosáskor már egészen biztos voltam benne, hogy így van. Hiszen az értelem

parancsolja, hogy uzsonna meg tízóraira előtt is mossunk kezet. Ilyenkor még fontosabb, mint ebéd előtt, mert pusztá kézzel fogjuk a tízórait, a süteményt. Ahhoz már nem is kellett különösebb akaraterő, hogy a játszótéren ne álljak ösztönösen az öcskösöm pártjára, hanem kitudakoljam előbb, hogy mi történt. S minthogy Ugri Bugri sértő szándékkal azt mondta Lila Lalinak: „Olyan vagy, mint egy falhoz csapott szilvásgombóc!” – megkértem, hogy helyesbítse: „Olyan vagy, mint egy illatos, édes, bőlevű őszibarack.” Nagy Pici rám mosolygott, én meg képzeletemben ismét leemeltem a perc tányérról a szóban forgó gyümölcsöt. Odahaza édesanyám első hívására beszaladtam, és örültem, hogy tudom: amit szeretnek és kíméletnek neveznek, az az értelemnek is parancsa. Képzeletemben ismét láttam a tányért, rajta az őszibarack. De valóságos tányért is kaptam! Savanyú káposztát kellett hoznom. Abba azonban nem nyúltam bele út közben. Mondta az értelem: „Piszok kerülhet rá a kezemről, és a torkoskodástól piszok kerülhet a jóízlésemre!”

Rezedát már nevetve fogadtam: „Dehogy is írod le, pajtás! Én ugyan nem segítelek hozzá, hogy tudatlan maradj! Ellenben ülj le! Megmagyarázom majd, hogyan kell megcsinálni.” Még egy őszibarack!

A kunyerálás a fennmaradá-sért, eszembe sem jutott. Fürgén és vidáman mondtam: „Őszibarack!”

Azzal a tudattal feküdtem le idejében, hogy holnap őszibarackok tömegét biztosítom a korai lefekvéssel. Ez a tudat megint őszibarack.

Annyira örültem ennek a napnak, hogy egyszerre csak az jutott eszembe: Gyorsan felöltözöm, átszaladok Földigszakáll bácsihoz, és csak annyit mondok neki: „Köszönöm!”

De bármennyire tetszett is ez a tervem, rám parancsolt az értelem: „Mosdottál. Lefeküdtél. Alvás ideje van! Holnap is megköszönheted.”

Engedelmeskedtem neki, és örültem, hogy van erőm engedelmeskedni. Elhelyezkedtem tehát alváshoz, és boldogan motyogtam: „Őszibarack! Őszibarack!”